

Časopis Farního sboru Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí

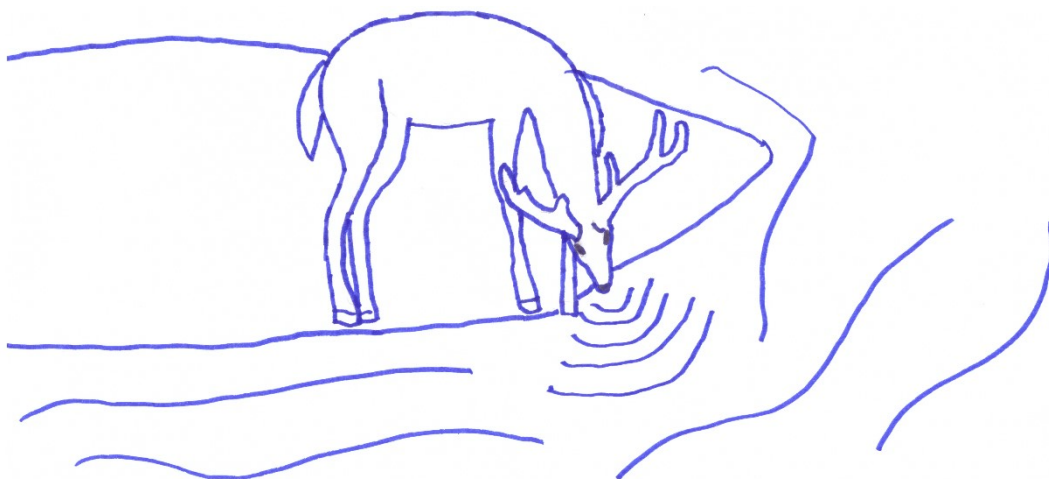
Září 2022 / 236

*Jako laň dychtí po bystré vodě, tak dychtí duše má po tobě, Bože! Po Bohu žízním, po živém Bohu. Kdy se smím ukázat před Boží tváří? Slzy jsou chléb můj ve dne i v noci, když se mne každý den ptají: „Kde je tvůj Bůh?“ Vzpomínám na to a duši vylévám v sobě, jak jsem se v čele zástupu brával k Božímu domu, jak zvučně plesal a vzdával chválu hlučící dav, když slavil svátek. Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jen jemu, své spáse. Můj Bože, duše se ve mně tak trpce rmoutí, proto mé vzpomínky za tebou spějí z krajiny jordánské, z chermónských končin, od hory Miseáru. Propastná tůň na tůni volá v hukotu peřejí tvých, všechny tvé příboje, tvá vlnobití se přese mne valí. **Kéž ve dne přikáže Hospodin milosrdenství svému a v noci své písní být se mnou!** Modlím se k Bohu života mého, promlouvám k Bohu, své skále: „Proč na mě zapomínáš, proč musím chodit zármutkem sklíčen v sevření nepřítele?“ Smrtelnou ranou mým kostem jsou protivníci, kteří mě tupí, když se mě každý den ptají: „Kde je tvůj Bůh?“ Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jemu, své spáse. On je můj Bůh. (Žalm 42)*

Milí přátelé,
sestry a bratři,

kvůli technickým problémům, které jsem si částečně zavinil sám, jsem nebyl schopen dodat některé statě do časopisu, a tak červnový časopis vůbec nevyšel

a zářijový se zpozdil. Doufám, že se to už nikdy nebude opakovat. Toto číslo je tudíž

obr. Jan Heller, 11 let

spíš reflektivní, než že by přinášelo aktuální informace. Mrzí mě to hlavně kvůli článku od sestry Blanky Maršákové, kterým Vám chtěla popřát krásné letní prázdniny. Byla by ale škoda, kdyby kvůli mému zpoždění nevyšel.

Malý komentář k žalmu 42. jsem chystal na Noc kostelů, kdy jsem chtěl nabídnout kreativní práci s žalmem, z něhož bylo vybráno motto letošní Noci kostelů: *Za dne ať Hospodin dává svou milost, celou noc mu budu zpívat a chválit ho.* (sr 9. verš, v textu na začátku zvýrazněný). Při Noci kostelů bývá obvykle snaha nabídnout co nejpestřejší program, ze kterého by si mohli lidé vybrat, takže probíhá i více událostí souběžně. Do našeho sálu na tento bod programu nakonec dorazil jen jeden zájemce, a tak mě místo společné práce čekal zajímavý a osobní rozhovor.

Žalmy jsou v hebrejštině vlastně „Chvalozpěvy“. Pro nás ve slovu *žalm* zní slovo žal. Tento žalm opravdu je jedním ze žalozpěvů. Tato souvislost poukazuje na důležitý paradox víry, že člověk může chválit Boha i v žalu nebo v situaci, kdy mu není do zpěvu.

Tento žalm asi zpívá či se modlí se kněz či levita na důchodu, pravděpodobně v izolaci či ve vyhnanství. Stejně tak se ho však může modlit někdo jiný. V tom je síla žalmů, že jsou mnohdy nadčasovými modlitbami. Mnohé nás možná neoslovují, ale nikdy nevíme, kdy se k jejich obsahu nebo i dikci budeme chtít připojit.

Nejvýraznější je obraz žíznivé laně, díky kterému je tento žalm dobře známý. Je to vyjádření touhy po Bohu a po nasycení či uhašení této žízně. Podobně se v Bibli setkáváme s obrazem pouště a naopak oázy, nebo horské bystřiny, ze které bych se nebál napít.

Závažná je otázka, *kdy se smím ukázat před Boží tváří.* Co brání člověku, aby přišel k Bohu, do jeho blízkosti, čím to je, že to nějak nejde? Ten člověk to cítí tak, že k Bohu přistoupit nemůže, že mu něco brání, ale věří, že nastane okamžik, kdy to bude možné. Bible většinou svědčí o tom, že překážky jsou na lidské, ne na Boží straně, že „závada je na našem přijímači“. Evokuje mi to obraz zdi, mříží, nebo také vězení - ovšem s klíčem uvnitř.

Žalmista zřejmě dává najevo svému okolí, jak vnímá svou situaci, nebo je na něm vidět, že se cítí být od Boha opuštěn. Proto se ho ptají: „Kde je tvůj Bůh?“ Mám před sebou obraz sebelítosti, toho, že lidé kolem mě vidí, že táhnu nějaký těžký kámen.

Invenktivy nepřátel ve mně evokují šípy, bodce, oštěpy... Na to reaguje „náš člověk“ mořem slz, které jsou pro něj jako chleba, tedy jsou něčím denním, obyčejným, takže se tomu už nikdo ani nediví.

Pak přichází vzpomínka na „loňské sněhy“ - *jak jsem se v čele zástupu brávil k Božímu domu, jak zvučně plesal a vzdával chválu hlučící dav, když slavil svátek...* Máme před sebou obraz poutního místa s davy lidí, skutečnost kolektivní radosti, možná i silné církve, která už je minulostí, nebo také chvály Božího lidu v čase hojnosti...

Jádrem žalmu je akt důvěry, svěření se: náš člověk si vylévá duši... Odreagování (abreakce) původně neznamena „přijít na jiné myšlenky“, ale naopak vypovídat se z nějakého traumatu či trápení, dostat to ze sebe (v nespisovné češtině se používá obraz „vyblít“ něco ze sebe, což poukazuje na obrannou reakci organismu, který se

brání něčemu, co by mu možná mohlo uškodit). Metafora *vylévání duše* ovšem evokuje možnost, že si svou duši vyleji a nic už z ní nezbyde... Blízko tomuto přirovnání je obraz něčeho rozlitého, vylitého...

Konečně přijde refrén, který se pak opakuje na konci a pak ještě v následujícím, 43. žalmu: „*Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jen jemu, své spáse.*“

Náš člověk promlouvá ke své duši, probíhá v něm jakýsi vnitřní dialog. Ptá se své duše, proč v něm úzkostně sténá a rmoutí se. My bychom řekli, že se tak asi cítí a že má na to právo. Ale on se své duše ptá, možná to zpochybňuje – *musíš se rmoutit?* A vyzývá svou duši k trpělivosti: *Čekej na Boha, opět mu budu vzdávat chválu.* Tento optimistický pohled říká: I když to teď nedovedu (a to stojí za to si připustit, že teď chválit nedovedu, že se hněvám, že se cítím smutný nebo opuštěný), věřím, že to nepotrvá věčně, a že bych ho chválit chtěl (a že ten okamžik nastane, kdy to zase budu umět). Mám před sebou muže z jedné domácí skupinky na jedné praxi, jehož syn byl drogově závislý a on ostatním přítomným takto popsal své rozpoložení: „Věřím, že jednou, až budu stát před svým Stvořitelem, tak ho budu za všechno chválit. Ale teď to nedovedu, utíkám do sklepa, abych mohl řvát a nebyl slyšet, a tluču tam hlavou o zem.“

A co znamená čekat na Boha? Jeho přítomnost jistě není „na písknutí“. Ale opravdu s námi není, nebo si to jen myslíme? Je třeba na něj čekat, nebo jej spíše hledat v přítomnosti? Opravdu tu není, nebo je to jen moje neschopnost jej vnímat? Je stav našeho člověka opravdu *vězením s klíčem uvnitř*? Nebo to je nějaký prostor či dokonce past, kterou musí otevřít Bůh zvenčí? Nechal bych to otevřené. Obraz „noci víry“ v křesťanské tradici je významný - noci, která je dlouhá a kdy Bůh neodpovídá. Na čem v takové situaci záleží? Mystici, lidé s bohatou či hlubokou modlitební zkušeností, prosí Boha, aby On sám v nich ještě a dál toužil, když už nemají sílu ani toužit. Podobně o tom píše apoštol Pavel v listu Římanům (8,26): *Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním.* A jeden z novějších chvalozpěvů to vyjadřuje zkratkou: „Ty jsi touha má, jen a jen ty sám.“

Po refrénu se náš člověk opět vrací ke vzpomínkám na krásnou a významnou řeku Jordán (vstup do zaslíbené země!), na hory (kde lidé očekávali Boží zjevení) Chermon a Miseár. Znímám pár lidí z hor, kteří se nesou těžko, když mají žít v nížině, „na placce“. Dialog *tůní* je pro starověkého člověka něco děsivého: tůně nebyly obrazem dobré hloubky („zajed’ na hlubinu“, sr Lk 5,4), ale utonutí. Tůně v peřejích a vlnobití se valí na již tak zdeptaného člověka. On však zároveň vyznává Bohu (či jej obviňuje?): *Jsou to tvé příboje, tvá vlnobití...*

A v tuto chvíli přichází prosba - verš, který se dostal na plakát Noci kostelů: *Kéž ve dne přikáže Hospodin milosrdenství svému a v noci své písni být se mnou!*

Možná ve chvíli, kdy člověk necítí Boží přítomnost, má určitou představu: Když se mnou nemůže být Bůh, ať je se mnou aspoň jeho milosrdenství a jeho píseň! Zase bych nechal stranou, nakolik je tato představa „správná“ (mohli bychom se pustit do dialogu o svatých, o prostřednících...). Možná je to ale vyjádření touhy, aby se mnou byly tyto

účinky Boží přítomnosti: *milosrdenství* a *píseň* jako radost nebo jako vyjádření, že zase můžu zpívat, když jsem předtím měl sevřené hrdlo a klepal se mi hlas. Nebo je to jiný krásný obraz: Bůh má svou píseň, jeho vyjádření má nějakou melodii a nějakou zvěst pro mě, možná dokonce: Bůh zpívá a jeho píseň dozní až ke mně.

Modlím se *k Bohu mého života* – je to tedy celoživotní Bůh... Není to někdo cizí, někde jinde, nějaký objekt... Je pro mě jako *skála*, na které stojím, tedy žádné tekuté písky. A přesto: právě tomuto Bohu, který je mi tak nesmírně blízko, mohu adresovat svou stížnost: *Proč na mě zapomínáš? Proč jsem tady mezi nepřáteli, možná v zajetí, v obklíčení, a jsem tudíž zármutkem sklíčen? A to nejhorší na tom je ponížení, které se týká víry: Smrtnou ranou mým kostem jsou protivníci, kteří mě tupí, když se mě každý den ptají: „Kde je tvůj Bůh?“*

Po refrénu přichází třetí část před posledním refrémem, kterou je Žalm 43. Pro pochopení celku stojí za to si jej přečíst. Opakuje se tam boj či spor s nějakým druhým národem, možná je to ale symbolické vyjádření, protože vedle „bezbožného pronároda“ žalmista hned dodává: *„Dej mi vyváznout... před člověkem záłudným a podlým...“* Pak opět přichází paradox: *„Ty jsi moje záštita – proč mám chodit sklíčen zármutkem v sevření nepřitele?“* Z dějin i z politiky známe záštity, které nejsou záštitami, ale jen sliby a cáry papíru. Ale tady přicházejí palčivější otázky: Chrání nás Bůh? Proč neochránil toho konkrétního člověka, který o to navíc úpěnlivě prosil nebo za kterého se modlili druzí? Náš člověk se ptá: *„Zanevřel jsi na mě?“*

Předtím prosil žalmista o *Boží milosrdenství* a *píseň*, teď žádá: *Sešli své světlo a svou věrnost, ty ať mě vedou, ty ať mě přivedou k tvé svaté hoře, k příbytku tvému, a já tam přistoupím k Božímu oltáři, k Bohu, zdroji své jásavé radosti, a hrou na citeru ti budu vzdávat chválu, Bože, můj Bože! (Ž 43,3-4)*

A nakonec opět přichází refrén - dialog s vlastní duší. Ovšem na jeho konci zazní ujištění: *On je můj Bůh. (Ž 43,5)*

Milí přátelé, přeji Vám, ať už zápasíte s čímkoli, abyste vytrvali a neklesali na mysl. Ať si kladete jakékoli otázky, nepotlačujte je a necenzurujte - je lepší se s nimi utkat. Možná sami dojdete k určité odpovědi, která pro Vás bude platná a pomůže Vám. Možná na své otázky nedostaneme jasnou odpověď, ale můžeme se s nimi naučit žít. A už nás nepřekvapí, až se znovu vyrojí nebo nám je někdo položí, ať už ze zájmu o náš názor nebo v nějaké konfrontaci. A navzdory všemu Vám přeji stálé vědomí Boží přítomnosti.

Srdečně zdraví Váš *Daniel Heller*

Jubilanti

Zdenka Vojvodíková
Marta Drápelová

Jarmil Dobeš
Blanka Maršálková

K zamyšlení

Ráda jsem jezdívala a doposud tak činím - pokud mi to zdraví dovoluje - na chatu na Horní Bečvě, skrytou v údolí řeky Bečvy mezi podhůřím Beskyd a pásem Vsetínských vrchů, jimž vévodí Vysoká, Benešky, Kotlová, z jihu pak Kladnatá, Martiňák, Humenec aj. Letos už dávno odkvetly blatouchy, lemující břehy potůčku pod chatou, skrytého olšinami a břízami. Přiblížil se čas léta, pupeny se proměnily v sytě zelené listy, z mnohých vyrašily květy, lákající svou pestrostí i vůní včelky, motýly a jiný hmyz. Na travnatých stráních, vklíněných mezi chomáče stromů a lesů, se pasou stádečka ovcí, doplňující tento nádherný valašský kolorit. Těším se, že snad i letos si užiju „houbařských i borůvkových žní“, které tu bývají bohaté, také na setkání s rodinou, která tu převzala hospodaření.

Zaujala mě vzpomínka mého oblíbeného autora Františka Novotného (téměř vrstevníka) nadepsaná „O necestách“, připomínající mi čas mého mládí, a kterou vám předkládám k zamyšlení.

„Prázdniny mají jednu obrovskou výhodu. Zatímco ve městech musíte chodit po chodníku, ulicemi, venku v přírodě můžete okusit sousto opravdové svobody. I ty polní cesty jsou nějak vlídnější, nemluvě o pěšinách v lese, o tom, jak svět kolem nádherně voní. A podívejme, vedle lip už nabízí svůdnou vůni modrá svazenka! Rostlinka, která se prý vysévá jen tak, aby pohnojila pole a dala zobání andulkám. Ale ona stačí rozkvést tak krásně modře, že máte pocit, že tady pěstují lán oblohy bez mráčku, a ta vůně dělá z matičky země svůdnou krasavici.

Mám doma takový obyčejný obraz, žádné velké umění, ale je na něm pole a krajina s obilnými panáky. Kdo dneska ví, jak takový panák vypadal, jak se stavěl ze snopů a poslední snop se narazil seshora na ostatní a udělal jakousi střechu, aby klasy nemokly, kdyby zapršelo? A já vám uměl jako kluk dokonce dělat povřísla, kterými se vázaly snopy. Ty srpem sbírala moje maminka s tetou Boženkou. A jaké to bylo blaho, když se pak sedlo pod strom na mez a teta z pecnu krájela krajíce, mazala je škvarkovou pomazánkou nebo tvarohem, dospělí pili z bandasky kafe (meltu), my děti mléko, a na žízeň byla ve džbánu octová voda s cukrem. Pak se vylezlo na strom a do nahých úst se nabíraly hrsti černých třešní ptáčnic nebo srdcovek a všichni jsme byli od jejich pecek pihovatí.

A které dítě dneska ví, co byl žebříňák? Rachotící vůz s okovanými koly, která se otáčela na osách pomazaných kolomazí. Byl tažen koňmi nebo volky; a jak jsme si panečku užívali, když jsme mohli nasednout na tvrdé prkno mezi žebřinami na cestě tam, kdežto na cestě zpátky stahovala fúru obilí pavéza. Ona ta romantika měla ovšem svoji nesmlouvavou podobu v mozolech na rukou, v bolavých svalech a kloubech. Dívám se ale i dnes s požitkem, jak pole, které by jinak sklízeli sedláci týden, je za pár hodin posekané, obilí vymlácené a sláma je v úhledných krabíčkách nebo válečcích poházená po strništi. I to strniště zakrátko zmizí, protože technologie mají pro dnešní děti i dospělé úplně jinou romantiku, a já ji rád akceptuji. Ony ty naše vzpomínky mají vzácný punc hlavně proto, že nám připomínají šťastná léta her a malin nezralých, naše

dětství a mládí. Upřímně řečeno, ani jsme nepřemýšleli o klíšťatech, číhajících dnes na každém kroku, běhali jsme loukami, trhali maminkám ty nejkrásnější kytky na světě a ony je dávaly do džbánek, aby byl na stole svátek i každý všední den. Leželi jsme na mezi a beránky našich snů nám pluly nad hlavami. Šli jsme trávou, která byla vyšší než my. A nehledali jsme cesty, protože byly právě tam, kudy jsme chtěli jít."

Z knihy Fr. Novotného *Jak se hladí duše* vybrala s přáním požehnaných prázdnin
Blanka Maršálková

František Novotný: Čas zrození

Mám rád čas zrození
stěn kamenného džbánu
Je v něm ta chvíle
kdy cepy zněly krajem
Kdy ševci sebou šili
neklidem na verpánku
Kdy Bůh pod lípou seděl
a svět byl chvíli rájem

Rozpadlá ošatka
a zrezivělé srpy
Od staré kůlny cesta
až ke studánce v stráni
Vedou tě kopretiny
vlčí máky a chrpy
K pramínkům zázraků
ten Bůh se s tebou sklání

Radek Hájek: Beránek Boží

Ty chodíš po skalách,
jsi můj pán,
vzývám Tě ve chválách,
navštívím Tvůj chrám.

Nevím, jak vypadáš,
ani kde spíš,
láskou nás objímáš,
v Tobě najdeme skrýš.

Vládneš nám všem
a rozdáváš sílu,
hojíš rány i těm,
kteří nepoznali víru.

Děkuju za všechno,
co pro nás děláš,
rozsvěcuješ světlo,
k našim srdcím promlouváš.

Tvůj syn musel trpět,
když skončil na kříži,
zastavil se celý svět,
národ se topil v hříších.

Ty jsi hříchy vykoupil,
svým hrdinským činem,

ne každý to pochopil,
ty však bydlíš v srdci mém.

Potřebuji v této době,
najít vnitřní klid,
obracím se proto k Tobě
a ptám se, jak mám žít?

Z jednání staršovstva Tomáš Jelínek

- květen

A. BOHOSLUŽBY

- Staršovstvo prosí o dovoz sestry Vojvodíkové a sestry Jedličkové na bohoslužby.
- Bratr Heller navrhuje příští rok na Zelený čtvrtek konat sederovou večeři. Bude prodiskutováno se sborem a na základě ohlasu bude teprve rozhodnuto.
- Zlepšení přenosu obrazu a zvuku při streamování bohoslužeb - bratr Nejedlý navrhuje zakoupení kvalitní PTZ kamery, bratr Nejedlý bude pokračovat ve výběru - staršovstvo souhlasí. Stávající kamera by měla umožňovat záběr (ve streamu bychom vložili obraz do obrazu) na tlumočnicki do znakové řeči Ľubici Trusinové. Bratr farář Heller poprosí o tuto možnost sestru Ľubicu Trusinovou. Bratr farář Heller ověří možnost získat příspěvek od města VM na nákup kamery.
- Staršovstvo děkuje ses. Líba Jelínkové za nácvik nových písní z nového evangelického zpěvníku.

B. DIAKONIE

- Sběrka na Diakonii ČCE proběhne 5.6. 2022, na sociální účely 22.5. 2022
- 20. dubna proběhla brigáda na údržbu zahrady Hospice CITADELA, z našeho sboru se zúčastnili 2 lidé.
- Den Diakonie se uskuteční 19. června v zahradách Hospice CIADELA.

C. SPOLEČENSTVÍ

- Křesťanská služba – návštěvy a modlitby (br. Polášek, ses. Dobešová, Bařinová a Ligasová). Bratr Daniel Košťál oslavil 84. narozeniny.
- Výročí sboru - termín zjistí bratr Heller. Budou určeny aktivity na toto výročí - např. zapojení škol, jejichž žáci bydleli v alumneu našeho sboru. Br. Heller se pokusí zjistit, na co se kázalo v době otevření alumnea.
- Třicátníci – probíhá setkání třetí neděli v měsíci na faře.
- Výlet pro rodiny s dětmi proběhl v sobotu 23. 4. 2022 od 15:00 hod. za hojné účasti na Kojetíně naproti Starému Jičínu. Tzv. Cestou světla prováděl br. farář Heller.

- Proběhla Seniorátní presbyterní konference 24. 4. 2022 v Zádveřicích. Za náš sbor se zúčastnili: bratr kurátor Martin Fojtů, sestra Dobra Krupová, bratr Tomáš Jelínek. Přednášel bratr Dan Žárský na téma získávání dotací. Je třeba si určit, co potřebujeme, a jestli to chceme.
- Cesty br. faráře Hellera - kaplanský kurz Diakonie, intervizní skupina farářů
- Kandidáti na faráře - jedná se s vhodnými kandidáty.
- Hospodářské záležitosti:
 - Staršovstvo rozhodlo o realizaci branky vedle plotu v ceně do 40 000,- Kč.
 - Byla osázena nová předzahrádka, staršovstvo děkuje bratru Karlu Dušíkovi. Je třeba ještě vyřešit venkovní sborovou nástěnku dle návrhu bratra kurátora Fojtů.
 - Zbývá pískovcová dlažba bude použita na schody do dvora.
 - Bratr Fojtů domluví s bratrem Zajičkem a Frídou odkopání základů ve farním dvoře kvůli vlhkosti.
 - Zlepšení ozvučení kostela - staršovstvo rozhodlo o zakoupení nového mixážního pultu.
 - Asfaltový chodník před kostelem - je hotov, staršovstvo děkuje za zajištění realizace bratru Hellerovi.
 - Staršovstvo rozhodlo o instalaci pračky na dámské záchody pro potřeby ukrajinských uprchlíků.
 - Bratr farář Heller objedná obaly na nové zpěvníky v ceně 7,- Kč / kus.
- Finanční informace k 26.4. 2022:
 - Pokladna: 70 375,- Kč; Účet: 197 593,- Kč
 - Saláry a dary hotově: 8 400,- Kč; saláry a dary bankou: 18 967,- Kč
 - Sbírký: 59 530,- Kč, z toho pro potřeby sboru 9 322,- Kč, na Ukrajinu 9 696,- Kč, účelová sbírka 860,- Kč, na HDL Jeronýmovy jednoty 6 430,- Kč, při pohřbu bratra Pavla Hromádky 33 222,- Kč.
- Žádosti:
 - Žádost pěveckého sboru Coro Valacco o pronájem prostor na zkoušky zpěvu na faře a uvedení sídla zapsaného spolku. Pěvecký sbor předložil návrhy smluv - staršovstvo souhlasí, bratr Heller ještě ověří u právníka.
 - Žádost pěveckého sboru Coro Valacco o mimořádnou zkoušku 30. dubna 2022 - staršovstvo souhlasí.
- Pozvání:
 - Sborový zájezd bude v termínu 17. - 18. září 2022.
 - „Táborák“ - setkání pro táborníky probíhá každé třetí v pondělí v 16:30 na faře
 - Víkendovky Communio Viatorum: velcí 29.4. - 1.5. 2022, malí 6.5. - 8.5. 2022
 - Instalace bratra Aleše Zapletala ve sboru v Pržně - v neděli 5. 6. v 15:00 hod.
 - Seniorátní setkání učitelů NŠ: 30. dubna ve Zlíně
- *Korespondence:*
 - Vyhlášení celocírkevní sbírky na Hlavní dar lásky + letáček (představení projektu sboru v Chrástu)

- Svolání 4. zasedání 35. synodu ČCE
- Pozvánka na webinar „Člověk s mentálním postižením ve sboru“
- Pozvání na jarní setkání laiků v Sola fide
- Pozvánka na kurz pro pracovníky s dětmi „S dětmi na cestě víry“
- Modlitby, písně a liturgické texty v češtině a ukrajinštině
- Podněty PO pro otázky životního prostředí
- Jak se starat o církevní pozemky? (leták)
- Program pro NŠ ke Dni Země
- Seniorátní zpravodaj
- Návrh na nové uspořádání seniorátů ČCE

D. MISIE

- Chaverut - tryzna - pietní shromáždění na památku vyvražděných Židů proběhlo 3. dubna 2022 v kině ve Valašském Meziříčí. Velmi pěkně vystoupil místostarosta města Josef Vrátník.
- Muzejní noc 27. května 2022 a Noc kostelů 10. června 2022 - plakáty A2 s citáty J. A. Komenského. Bratr farář Heller se zúčastnil schůzky ohledně Noci kostelů. Noc kostelů je na téma Ž 42,9 „Za dne ať Hospodin dává svou milost, celou noc mu budu zpívat a chválit ho“ a je ekumenicky pojata.
- Otevřený kostel - bude uvedeno v ohláškách, jsou již čtyři dobrovolníci.

- **červen**

BOHOSLUŽBY

- Nanebevstoupení, Den Diakonie, bohoslužby na zahájení táborů
- dovolená br. faráře Hellera
- žádosti o svatbu: 5.7. 2022 Kamila Prunerová a Marek Kovanda, 30.7. 2022 Kristýna Ondroušová a Martin Opustil, 1.10. 2022 Veronika Janírková a Jan Maršálek - staršovstvo souhlasí
- žádosti o křest: Adam Ekl, Richard Münster - staršovstvo souhlasí

DIAKONIE

- Křesťanská služba a modlitby: Sestra Dagmar Bušová je na vozíčku a pozdravuje. Bratr Josef Polášek se vrací z lázní a pozdravuje.
- Zprávy ze střediska Diakonie: Chráněné bydlení - oslava výročí založení. Dozorčí rada se konala 24.5. 2022. Bratr Tomáš Jelínek informoval o projednání Výroční zprávy za rok 2021 a o obtížné finanční situaci z důvodu krácení dotací Zlínským krajem. MUDr. Libuše Dvořáková začala pracovat na částečný úvazek v hospici a nemůže být nadále členem Dozorčí rady. Do Dozorčí rady nastupuje náhradník Jan Tkáčik.

SPOLEČENSTVÍ

- Reflexe sborového života na proběhlém sborovém večeru: Nemáme obsazenou „misijní nohu“, „nástěnkáře“ a koordinátora pohoštění. Květiny na stůl Páně dodává Alena Horáková a prosí, aby se pro květinu někdo stavoval v Lešné.

- sborový den s Danielem Ženatým, stavba velkého tábora v Hošťálkové, sportovní setkání, pozvání na Harta open u Jelínků v Roudnu, sborový zájezd, výročí 100 let sboru v březnu 2023. Návčik nových písní v neděli v 9.15 bude pokračovat od října 2022.

- *Hospodářské záležitosti:*

- Staršovstvo děkuje Věře Široké a inventarizační komisi za vyhotovení inventury.

- Je třeba namazat vstupní dveře proti vrzání a opravit jazýček na zámku u dveří do dvora – zajistí br. Fojtů.

- Ze Zlínským krajem bude uzavřena smlouva o ubytování uprchlíků z Ukrajiny, abychom obdrželi finanční příspěvek.

- Staršovstvo souhlasí s dovybavením kuchyně a ubytování pro ukrajinské uprchlíky. Na toto dovybavení je možno získat příspěvek od ústředí ČCE.

- *Finanční informace k 29.5. 2022*

Pokladna: 49 085,- Kč

Účet: 123 005,- Kč

Saláry a dary hotově: 13 900,- Kč

Saláry a dary bankou: 28 167,- Kč

Sbírky: 32 285,- Kč, z toho pro potřeby sboru 30 155,- Kč, účelová sbírka 2 130,- Kč.

Sbírka na Ukrajinu 8 664,- Kč, na Jeronýmovu jednot 38 700,- Kč.

Sbírka na Diakonii - 5.6. 2022. Sbírka solidarity sborů - 12.6. 2022. Sbírka na paliativní péči ve střediscích Diakonie ve Východomoravském seniorátu - 19.6. 2022. Sbírka na sociální účely - 26.6. 2022. Sbírka na potřeby sboru - 3.7. 2022.

- Kandidát na faráře v našem sboru dá vědět svoje rozhodnutí do 20.6. 2022.

- Korespondence: Celocírkevní sbírka pro Diakonii, pozvání na uvedení nového zpěvníku, aktualizované vydání konfirmační příručky *Dvakrát měř, jednou věř*, pozvání na Seniorátní evangelickou neděli v Růžďce

MISIE

- Muzejní noc, Noc kostelů, Otevřený kostel, Táborák

Zemřelí

Br. **Pavel Hromádka** se narodil v roce 1935 v Litomyšli, kde byl tatínek farářem na svém druhém působišti po Hronově. Na jaře 1936 se přestěhovali na meziříčskou faru. Tatínek, který se narodil v roce 1899, si nachladil ledviny (asi na motocyklu) a po vleklém zánětu v roce 1939 zemřel. Maminka se narodila v roce 1911 v Hronově a zemřela v roce 1988 v Liberci u Pavlovy sestry Vlasty. S tatínkem se brali v roce 1929 v Hronově, po mamčině přestupu z církve katolické do evangelické, a byli spolu deset let. V manželství se narodily tři děti, nejstarší chlapec jako batole zemřel, druhá byla sestra Vlasta v roce 1933, nejmladší byl Pavel. Po tatínkově smrti se přestěhovali z fary do domu pana řídícího učitele Volka na Králově ulici.

Část dětství tedy Pavel prožil v Hronově s okolím, Orlickými horami, Teplickými a Adršpašskými skalami, pohraničními pevnostmi včetně obrovské pevnosti Dobrošov

nad Náchodem. Rád vzpomínal na své strýce: mladší Josef ho naučil hledat houby, starší ho povozil na „motoru“ po okolí, oba mu dali poprvé napít piva.

Po smrti babičky se maminka plně přimkla k Hromádkovým v Hodslavicích, protože tam měla šťastné zázemí zejména po dobu války. Hromádkovi byli velcí zemědělci. V padesátých letech pak na to jako kulaci doplátili. Na statku museli pracovat všichni, i děti, ale Pavel se tam také naučil jezdit na kole, uhnal si zápal plic, potrkal ho kozel cestou s nedělní zmrzlinou v plechové konvičce pro celou rodinu od cukráře Matúša a zažil i strašlivou bouřku v polích. Rodina se sem sjížděla na zabíjačky i rodinná výročí. Důležité bylo povědomí širší rodiny. Např. sestra Jarmila Dobešová se přivdala do příbuzné rodiny Dobšových ze Stříteže a i ve vysokém stáří jezdila s Pavlem na všechny pohřby v rodině.

Pavlova maminka byla zaměstnána ve zdravotnictví - u pana MUDr. Svozila pomáhala se zakládáním poraden pro matky s dětmi a později byla u evangelíka MUDr. Münze zdravotní sestrou a pak i hlavní sestrou v plicní léčebně na Žerotínově ul.

Pavel vystudoval hydrotechniku na ČVUT v Praze. Díky své sestře Vlastě, která v Praze studovala češtinu a ruštinu a kvůli Pavlovi a nedostatku financí v rodině obětavě přerušila po 3. ročníku řádné studium, bydlel Pavel na Vinohradech u evangelické „tetinky“ Šilarové, původem z Letohradu.

S manželkou Marií se seznámili u Bečvy, v létě 1956, jak vzpomínal, v plavkách, u „druhého“ splavu na Rožnovské Bečvě. Vzali se po třech letech, když Pavel ukončil studia. Oddáni byli v Praze, v evangelickém kostele u Martina ve Zdi, jeho strýcem J.L. Hromádkou. Následně pak byl obřad na Staroměstské radnici. Na svatbu nemohla přijít teta Marušky Lojzicka - řádová sestra Chrysostoma, Boromejka, protože byla deset let vězněna za protistátní činnost.

Po svatbě oba nastoupili do Ostrova nad Ohří. Pavel na umístěnku k tehdejší Vodním stavbám, n.p. Sezimovo Ústí, manželka Marie do závodního Ústavu národního zdraví Jáchymovských dolů. Pavel dojížděl na svá pracoviště do Chomutova, Karlových Varů a do Nejdku, jen závěrem stavěl moderní koupaliště přímo v Ostrově. V červnu 1962 se tam narodila starší dcera Zuzana. Mladší Alena se pak narodila již tady ve Valašském Meziříčí v červnu 1966, těsně po přestěhování zpět na Moravu. Pavel se ale mohl uvolnit až ke konci srpna 1966 dohodou mezi podniky, když přestupoval na přehradu Šance u Starých Hamer. Později pracoval jako hlavní stavbyvedoucí na stavbách po celé Moravě. Když u Ingstavu začalo teprve v roce 1974 opožděné účtování za osmašedesátý rok a on měl možnost stát se vedoucím za cenu vstupu do KSČ, odešel do školství, kde byl tehdy takový nedostatek učitelů odborných předmětů, že mohl učit na střední průmyslové škole stavební v Lipníku nad Bečvou i bez stranické legitimace. Zde zůstal až do odchodu do důchodu v srpnu 1996. V posledních letech měl zkrácený úvazek a pracoval jako tajemník Městského úřadu ve Valašském Meziříčí.

Protože Pavel celý život do práce dojížděl a zprvu nebyly volné soboty, trávil s rodinou jenom víkendy, prakticky ale jen neděle. Hromádkovi je využívali v létě k turistice, koupání, v zimě k lyžování a později k opravám chalupy na Valašské Bystřici. V roce 1981 v Julských Alpách ve Slovinsku, spolu s MUDr. Karlem Sýkorou, zahynula

v devatenácti letech dcera Zuzana, právě přijatá na Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. Od prázdnin 1982 si pak Hromádkovi brali do rodiny chlapce Radka Vytlačila z Dětského domova v Brankách, kterého pak měli v pěstounské péči od jeho 4,5 let do 15,5 let. Bohužel se ukázalo i podle odborníků, že nebyl „vychovatelný“.

Oba manželé Hromádkovi se v devadesátých letech vrátili do svých církví jako velmi aktivní lidé a oba se snažili o sblížení křesťanů různých vyznání. Pavel mluvil o potřebě splatit dluh svým rodičům, ale bylo to hlubší a širší.

Měl zájem o všechno a účastnil se všeho, byl k dispozici, když bylo něco potřeba, vozil lidi do kostela, rozvážel časopisy, míval služby u nahrávacího pultu při pohřbech, sklízel zpěvníky, sekal vysokou trávu kolem kostela atd. Byl to pan inženýr, ale věnoval se drobným službám, jak to píše apoštol.

Posledních 10 let bez manželky zvládal statečně, žil skromně, nenáročně a nic nevyžadoval. Jak to vyjádřil jeden z příbuzných při kondolenci, byl si vědom privilegia, že měl možnost dožít mezi svými blízkými. Dokázal ocenit péči své dcery Alenky, ale pozvání na oběd kromě neděle odmítal, nechtěl narušovat soukromí. Měl radost ze svého současného zete, vzpomínám si přesně na to, jak mi oznamoval, že „je na obzoru“, a jak rád přijal děti pana Radima za svá vnoučata.

Vím, že rád jezdil na srazy spolužáků a vozil i své kamarády např. na srazy PTP. Z několika kondolencí, které mi dcera Alenka dala přečíst, jsem ale pochopil to, čím by se nepochlubil, že si jeho žáci všimli, že jim uměl předat mnohé, a to nejen po odborné, ale i po lidské stránce.

Mnozí víte, jak ve svém věku dobře ovládal počítač. Do poslední chvíle komunikoval. Napsal spoustu mailů, já jsem mu odpověděl jen na některé a jiné jsem nechávala na rozhovor. Těch rozhovorů bylo hodně a díky němu šly do hloubky. Přátelům posílal „raníček“, protože u počítače začínal svůj den. Do časopisu napsal bezpočet článků. Miloval ale také hudbu, poznal po sluchu, o jakou skladbu se jedná. V mládí hrál na klavír a do pokročilého stáří rád zpíval.

Zemřel po krátké nemoci, pro nás všechny docela nečekaně, v neděli 3. dubna. Pořízení o posledních věcech měl perfektně připravené jako i všechno ostatní v životě. Rád bych z něj odcitoval:

„Dnes končím s upřímným poděkováním Pánu Bohu za velký životní dar, za vynikající ženu Marii, která mě provázela 52 let v manželství, k němuž jsme se předtím ještě tři roky, během mého studia, poznávali. A rovněž za hodná dvě děvčata, Zuzanu a Alenu, s tak nerovnoměrným vlastním životním příběhem. Prosím Pána Boha i vás všechny za odpouštění, neboť, ač jsem nechtěl, přece jen jsem ublížil mnohdy v životě i svým nejbližším.“

S br. Pavlem Hromádkou jsme se rozloučili v našem kostele 8.4. se slovy z Janova evangelia (14,1-6) a s vyznáním apoštola Pavla v listu Římanům (14,7-9): *Nikdo z nás nežije sám sobě a nikdo sám sobě neumírá. Žijeme-li, žijeme Pánu, umíráme-li, umíráme Pánu. Ať žijeme, ať umíráme, patříme Pánu. Vždyť proto Kristus umřel i ožil, aby se stal Pánem i mrtvých i živých.*

Svědectví o životě sestry **Jarmily Dobešové** sestává částečně z rodinné kroniky, z knihy, kterou sama psala. Kdo jste byli na různých oslavách a příležitostných návštěvách, tak tu knihu znáte, protože jste se do ní podepisovali nebo do ní také někdy něco napsali. Nejrady bych přečetl to, jak komentovala různé události a setkání, abychom slyšeli, s jakou radostí a vděčností psala o různých životních událostech, ke kterým se rodina a také přátelé scházeli. Ale psala také i něco o svém životě. Daleko víc než o sobě ovšem psala o svém manželovi a o svých dětech.

Narodila se 1.10. 1927 v Sudislavi u Brandýsa nad Orlicí. Vyrostla na zemědělské usedlosti. Své rodiče měla nesmírně ráda. Za války zažila rodina těžké časy. Rodiče totiž pomáhali partyzánům a schovávali syna hajného, který fungoval jako spojka. Partyzáni dokonce mladé Jarmile napsali do památníku rusky vděčnou vzpomínku. Tento památník Jarmila schovávala a bylo velké štěstí, že ho při domovní prohlídce gestapo nenašlo. Jarmila měla velice ráda své spolužáky. Jeden z nich, Bedřich Bohuslav Bašus, se stal evangelickým farářem. S manželem Jarmilem se setkala při své praxi v drůbežárnách. Vystudovala zemědělskou školu tak jako její manžel a právě praxe ji zavála až do Valašského Meziříčí, kde se osudově spojily jejich životní cesty. O Brandýse nad Orlicí a o svém mládí napsala toto: „V Brandýse jsem vychodila měšťanskou školu. Na první ročník mám ale smutné vzpomínky. Byla mobilizace, vyprovázeli jsme naše učitele - důstojníky - na nádraží. Tady jsem chodila do katolického kostela, před svatbou do evangelické církve. Chodila jsem také na hřbitov, na poutě, do kina a na divadla do sokolovny na náměstí, a na koncerty. Kapely hrály v krásném altánu, dnes renovovaném. Mezi hudebníky vždy býval můj tatínek, který hrál na klarinet. Přišla mi na mysl jedna příhoda: Před válkou mně a bratrovi, o sedm let staršímu, koupil tatínek vstupenky na Slovanské tance. Bráška měl ale na tu dobu domluvené rande, takže byl jaksepatří naštvaný, že musel jít se mnou. Vzpomínám také na krásné půlnoční mše v brandýském kostele, o které se vždy postaral pan kapelník Zachař se svou kapelou, pěveckým sborem a se svým sólovým zpěvem. To jsme každý Štědrý večer vyšlápli s taťkou a křídlovákem panem Šedou v mrazu a sněhu na cestu lesem a kopcem kolem zamrzlé Orlice ke kostelu, a zpět nás šlo celé procesí. Byly to krásné časy. Protože nevím, zda ještě někdy budu mít možnost do této knihy ještě něco napsat, tak ještě alespoň pár řádků z našeho manželství. Žili jsme vedle sebe skoro 55 roků, v souladu a spokojeně, i při velkém nasazení našich sil. Vychovali jsme čtyři děti, doufám, že dobře. Dochovali jsme stařenku. Tatínkovi Ludvíkovi jsme bohužel moc neposloužili, jen necelý měsíc. Doprovodila jsem ho sanitkou do nemocnice ve Vsetíně, kde nečekaně při operaci zemřel. Těšilo nás, že s námi byl rád, což dokázal svými slovy před smrtí. Protože můj manžel Jarmil si přál mít svatbu v listopadu jako tatínek, byla tehdy v mírně deštivé sobotě v Brandýse nad Orlicí v kostele Českobratrské církve evangelické, kde nás oddával br. farář Bedřich Bohuslav Bašus, kterého jsme pozvali ke svatebnímu stolu k nám na Sudislav. Jak bývalo tenkrát nutností, následoval obřad na MNV, tedy na radnici, tam nás oddal můj bývalý třídní učitel z měšťanky, starosta města Sýkora. ... V neděli se svatebčané rozjeli a my s Jarmilem jsme zůstali. V pondělí jsme vezli na dráhu naše peřiny atd. A v úterý jsme nasedli do vlaku. Jenže vagón byl

přeplněný vojáky a nebylo kde si sednout. A my jsme ještě nebyli úplně nachystaní, měli jsme tašky, v nich ještě svíčkovou, něco ze zabíjačky a cukroví. A Jarmil povídal: 'Ogaři, my jedeme na svatební cestu.' A hned jsme měli místo. Vojáci dostali sladkosti a velice nám cestu zpříjemňovali. Méně příjemný byl příchod do Krásna. Byla noc, my jsme byli unavení a těšili jsme se do postele. Ale ta byla bez peřin. Stařenka si myslela, že si je hned přivezu. A tetička to nachystala tak, jak jí stařenka poručila. Nějak jsme si poradili a pro peřiny jsme jeli příští den s koňmi na dráhu. A tak po té první složité noci nastaly dny, měsíce a roky ještě složitější. Protože jsem ale přišla do úplně známého místa, mezi úplně známé lidi, vplula jsem do všeho bez rozpaků. Práce pro mě byla samozřejmostí, navíc jsem byla o všem informovaná Jarmilovými dopisy. V jednom z nich psal, že by byl rád, kdybych si vážila jeho rodiny. Myslím, že jsem jeho přání splnila. Byly starosti, byly i radosti. První veliká bylo narození Jarmila roku 1952. Starost, jak sehnat nezbytnou výbavičku - nedali nám šatenky, vše jsem sháněla na volném trhu za hodně peněz, tak jak naše svatební oblečení. Příčinou bylo označení „venkovský boháč“. Jarmil ve zdraví prospíval. Přišla druhá radost - narození Libora v roce 1954. Ten rovněž prospíval. Zdálo se, že při těch dvou ogarech zůstaneme, ale roku 1961 se přihlásila Ivana k velké radosti táty. Děvče si vždycky přál, byl přece ze šesti ogarů. A v roce 1963 jsme byli obdařeni Mirkem. Poslední dvě děti mně doktorka Tylová doporučovala odebrat, že budeme jako u cigánů - doslova. Ale já jsem to tvrdě odmítla a táta rozhodnutí nechal na mně. Jsem přesvědčena, že v opačném případě by nás to celý život trápilo. Všechny děti jsme velice milovali. Říkali jsme si „táto“, „mámo“. U matky je to samozřejmé, ale táta, když přišla nějaká dětská nemoc, teploty, nechal koně stát a seděl u postýlky. Když se některý z nich odřel, hned mě s ním posílal na protitetanovku. Měl obavy, abychom někdo neskončili jako jeho staříček, který zemřel právě po úraze na tetanus. Snad bych se měla zmínit, jak dostaly děti svá křestní jména. U Jarmila to bylo jasné - po tátovi. Libor se sice narodil na Ludvíka, ale mně se zdálo, že se to jméno v rodině opakuje často. S panem doktorem jsme vybrali Libora. Ivana je po hlasatelce v rádiu Ivaně Petruškové, Mirek po mém bratru Miroslavovi. Před nastoupením do obecné školy děti nechodily do mateřské školy, jak tenkrát bylo zvykem, jen Jarmil byl měsíc v jeslích, protože byly blízko a mně se zdálo, že tam bude o něho dobře postaráno. Nechodil tam rád. Při mém odchodu ráno stál u okna a volal „Maměnko moja!“ Při jedné vycházce nepozorným vychovatelkám zmizel a šel za staříčkem na pole, jenomže po silnici, kde ho naštěstí uviděl soused p. Halašta s nákladním autem a dovezl ho k nám domů. Víc už tam nešel. Obecnou školu navštěvovaly všechny děti na Leninově ulici, dnes Masarykově. Jarmil pak čtyřleté gymnázium, Libor železniční průmyslovku v České Třebové, Ivana ekonomickou školu (dva roky ve Valašském Meziříčí a dva roky v Opavě, kde maturovala, Mirek gymnázium ve Valašském Meziříčí a pak dvouletou nástavbu rehabilitační v Ostravě. Jarmil vystudoval vysokou školu v Brně, Ivana v Praze, Libor neměl chuť dál studovat, Mirek v oboru rehabilitace získal titul doktor. (...) Další události života bych byla ráda, kdyby si zapsali do své knihy každý sám.“

Ses. Jarmila Dobšová byla pro mnoho lidí člověkem významným pro jejich život. Mnoha lidem všelijakým způsobem pomohla. Se svým manželem si dokázali získat respekt, a to i přes to, že byli považováni za kulaky. V době kolektivizace prožívali velké ústrky a nesměli najímat dělníky. Dokonce jim hrozilo rozkulačení, ale tehdy se za pana Jarmila Dobeše postavili jeho spolužáci ze zemědělské školy. Zašli za okresním tajemníkem, kterého také znali ze školy, a velmi tvrdým způsobem mu dali najevo, že jestli rodinu Dobešovu rozkulačí, tak že to jenom tak nenechají.

Znal jsem paní Jarmilu Dobešovou jako osobnost, která kolem sebe rozdávala pokoj a dobro, která měla velký důraz na zodpovědnost. Byla také velmi pohostinná. Vzpomínám si, jak ještě na své 90. narozeniny usmažila 60 řízků, aby pohostila nejen svou rodinu, ale i nás, přátele z evangelického sboru. Tady v kostele nikdy nechyběla. Kdybyste četli tu rodinnou kroniku, kterou psala, tak byste si všimli, že víra pro ni nebyla jenom „kostelovou“ záležitostí, ale že se prolínala právě s rodinným životem, a u ní s velikou vděčností a pokorou.

Mnoho z vás ji jistě má spojenou s jejím domovem na Jiráskově ulici. Tam se stěhovala na zemědělskou usedlost rodiny Dobšů. Všude okolo byla pole, o která postupně přišli, byla jim zabírána pro továrny okolo i pro jiné účely. Už když paní Jarmila do Krásna šla, věděla, že to pro ni bude velmi těžký život, ve kterém bude mít mnohem víc práce než u svých rodičů v Sudislavi. Z dopisů, které psala právě i svému nastávajícímu manželovi, je dobře patrné, že sem šla nejen za svou velkou láskou, ale že sem šla také pomoci rodině svého manžela, které si skutečně velice vážila.

Ten dům v Krásně se také stal domem pohostinným pro různé lidi. Když už jí bylo skoro 90 let a na Vsetíně se konal synod naší církve, ptal jsem ve sboru, jestli by si mohl někdo vzít někoho k sobě na noc. Vůbec by mě nenapadlo, že paní Dobešová se ve svém stáří k této službě přihlásí. Přihlásila se jako první, ještě ve dveřích kostela. Hostila dvě děvčata, která obě studovala teologii, Irenou Benešovou a Petrou Náhlovskou. S oběma si telefonovala, naposledy o Velikonocích. Obě mi pak ještě psaly email, když jsem jim posílal smuteční oznámení. Jedna z nich napsala, že na úsměv ses. Jarmily Dobešové nikdy v životě nezapomene.

Domov v Krásně byl skutečně místem, které k paní Jarmile Dobešové neodmyslitelně patří. Když jí potom ubývaly síly, šla bydlet k dceři Ivaně do Rožnova pod Radhoštěm. A i když ten přechod a to stěhování pro ni bylo velmi těžké, tak ten nový domov přijala. A to nejen nějak z donucení, když ji dcera Ivana odněkud vezla, říkala „jedeme domů“. Dovolím si zmínit ještě jednu věc z toho posledního období: Jak víte, paní Jarmila byla velmi družná a přátelská a kontakty dokázala navázat všude. A jak sedávala na terase toho rožnovského domku, tak si povídala se sousedy, kteří se předtím nějak zvlášť s paní Ivanou nedružili, ale pak na Vánoce přišli, aby popřáli paní Ivaně a celé rodině požehnané svátky. A každé úterý, když jezdili popeláři vyvážet popelnice, paní Dobešová čekala v okně. Byl tam totiž takový mladý šikovný popelář. Vždycky se zastavil a do toho okna zamával. Nebylo úterý, aby si tito dva lidé nezamávali.

Ses. Jarmila Dobešová zemřela 2.5. ve věku 94 let. Její blízkost a srdečnost nám všem bude chybět. Kéž bychom si dokázali z jejího života vzít především vděčnost - nejen za všechno, co jsme od ní přijali, ale i vděčnost Bohu, která pro ni byla tak, jako když se dýchá.

Se ses. Jarmilou Dobešovou jsme se rozloučili 6.5. se slovy z Janova evangelia (14,1-7) a ze Žalmu 37,1-9, ze kterého je verš, který si sestra Jarmila Dobešová vybrala na smuteční oznámení: *Doufej v Hospodina a konej dobro (Ž 37,3).*

Bratr **Jaromír Hurtík** se narodil 3. června 1944 v Bystřičce, v chaloupce u staříčků Zajíčkových pod horou Štípa. Odtud se po kratším pobytu s rodiči stěhoval do pohraničí, do Lomnice u Rýmařova. Vlivem drsného podnebí bývala maminka často v nemocnici, proto ho po ukončení 1. třídy základní školy dovezli rodiče zpátky ke staříčkům na Bystřičku. Tam vyrůstal uprostřed přírody obklopen domácními, ale i lesními zvířaty, protože staříček byl hajný. Od druhé třídy začal navštěvovat nedalekou školu v Údolí.

V letech prožitých u staříčků se mu hodně věnoval strýček Jarýn. Kvůli častým nemocem maminky Růženy odešli rodiče s mladším bratrem Vladislavem z pohraničí zpět na Valašsko a společně se staříčky bydleli do r. 1959, kdy dostavěli vlastní domek na Bystřičce pod Růždkou. Po ukončení základní školy ve Valašské Bystřici šel do učení do sklářského učiliště ve Valašském Meziříčí, potom začal pracovat ve zdejších sklárnách. Po návratu ze základní vojenské služby, kterou absolvoval v Kolíně, se vrátil ke sklářskému řemeslu. Ve valašskomeziříčských sklárnách pracoval až do odchodu do invalidního důchodu.

V roce 1967 se oženil s Jarmilou Teplou, se kterou se znal již ze školních let. Vychovali spolu dvě dcery, Jarmilu a Alenu.

I přes zdravotní obtíže byl bratr Jaromír činorodý a měl mnoho zájmů. Rád pobýval na chaloupce na růždeckých pasekách, kterou převzal po svém strýci Karlovi, obklopen často svými vnučkami. Tam se kromě jiného nejvíce věnoval včelaření, kterému se přiučil již ve čtrnácti letech od strýčka v sousedství u Karolů. Tehdy si vyrobil sám svůj první úl. Této velké zálibě se věnoval téměř do konce života, dokud mu to zdravotní stav dovozoval. Dalším velkým koníčkem byla hudba - hra na harmoniku a elektrické varhany. Několik let hrál také v kapele Kombo 7. K hudbě vedl i své dcery. Velikou radost měl později z hudebních úspěchů vnučky Daniely. Občas také hrával s bratrem Josefem Šrámkem na setkáních v Diakonii a v hospici Citadela.

Rád četl knížky, luštil křížovky a sledoval televizní soutěže a kvízy. Sepsal rodokmen rodu Hurtíků a své celoživotní vzpomínky. I když sám bydlel v bytovém domě, pomáhal při stavebních pracech v rodině a účastnil se sborových brigád na opravu kostela a fary.

V roce 1994 se u bratra Jaromíra projevovalo vážné onemocnění; podstoupil operaci a následnou onkologickou léčbu, ale zdravotní problémy spojené s touto nemocí přetrvávaly a prohlubovaly se tak, až skončily amputací nemocné končetiny.

Zesnulý byl zodpovědným a obětavým manželem a otcem, měl čtyři vnučky, jednu pravnučku, a na sklonku životní pouti se dočkal také dvou pravnuček najednou.

Velkou oporu a obětavou a neúnavnou pomoc nacházel po celý život v manželce Jarmile, potom také v dcerách a vnučkách. Nebylo mu už dáno dožít se svých 78. narozenin a prožívat radosti z krásy probouzející se jarní přírody. V neděli 1. května 2022 skonal v nemocnici ve Valašském Meziříčí v přítomnosti svých nejbližších. Odebral se tam, kde již není bolesti a utrpení.

Děkujeme Pánu Bohu za jeho život a odevzdáváme ho do Božích rukou.

K nekrologu, který krásně sepsala dcera Jarka, bych rád dodal ještě několik vět. Na br. Hurtíkovi jsem obdivoval výjimečnou kombinaci múzy a pořádku. Na jedné straně měl velký zápal pro hudbu, ale po manuální stránce byl velmi pracovitý a kromě toho pečlivý. Všechny noty (a měl jich mnoho!) měl krásně seřazené v šanonech. Všechno měl vždy včas zaplacené a vyřízené. Byl šetrný, ale také velmi trpělivý. Proti svému tatínkovi, který zemřel teprve před třemi lety, měl kratší život a zdravotně mnohem těžší a složitější... Kdo víte, s jakou nemocí zápasil, tak víte, jak ošterné to bylo, jak komplikovaný měl život.

Když přišel o nohu, obdivoval jsem, jak rychle se z toho šoku psychicky zotavil. Základním životním nastavením byl optimistou – nejen ve smyslu, že zase bude dobře, ale také, že nám Bůh zase nějak pomůže.

S bratrem Jaromírem Hurtíkem jsme se rozloučili 7.5. v evangelickém kostele v Růžďce, odkud jsme jej vyprovodili na místní hřbitov. Br.f. Daniel Ženatý pronesl při rozloučení osobní vzpomínku na léta, kdy se opravoval náš kostel a br. Hurtík tu byl dobrovolným pracovníkem s každodenním (!) nasazením. Nikdy to ale nepřipomínal, nikdy se na to neodvolával.

Ke vzkříšení jsme jej vyprovodili se slovy z listu Efezkým (5,1-2.8-10.19-20) a z Janova evangelia (Jan 11,1-5.17-44). Rozhovor Marie a pak Marty s Ježíšem je ještě o něčem jiném než o vzkříšení jejich bratra: je o věčném životě pro všechny, kdo věří, o novém pohledu na život, který Ježíš přináší. V jednom pohřebním zpěvu, který se nedopatřením nedostal do nového zpěvníku, se zpívá: *Tvůj přítel Lazar ležel v hrobě už čtyři dny, a tys jej, Pane, vzkřísil. Smiluj se i nad tímto svým přítelem a dej mu život věčný.*

Sestra **Olga Ligasová** se narodila nar. 15.12. 1932 v obci Sboru u Zářečia, nedaleko Púchova. Křesťanskou víru přijala už ve svém dětství a v mládí, a to tak silně, že jí to vydrželo i do všech těžkostí života, kdy člověk často Pána Boha „hodí přes palubu“, protože si řekne: „Kdyby Bůh byl, tak by mě nenechal trpět“. V některých životních obdobích se cítila jako Boží služebník Job, potýkala se s mnoha těžkostmi, ale měla pevnou důvěru v Boha a jeho pomoc. Tato důvěra se často rodí v dětství, a do něj a na západní Slovensko se ses. Ligasová ráda vracela.

Již v 15 letech odešla do učení na Vsetín, kde byla na internátě vsetínské Zbrojovky. Na Valašsku poznala svého manžela Jindřicha, který pracoval na Vsetíně u ČSD. Postupně se jim narodily čtyři děti: Ještě na Vsetíně se narodil syn Jindřich. Dva

roky bydleli Ligasovi ve Vítkově, kde se narodil syn Rastislav. Manžel Jindřich se chtěl vrátit zpět na rodné Valašsko, a protože dostal služební byt ve Valašském Meziříčí, přestěhovali se Ligasovi sem. Tady se pak narodila dcera Dagmar a syn Oleg.

Sestra Olga Ligasová pracovala v Tesle, kde se vyráběly reproduktory, ale i kardiostimulátory. Na oddělení expedice měla na starosti reklamace, a to i v rámci zahraničního obchodu. Vedle toho léta pracovala jako uvaděčka v M-klubu. Její manžel pracoval jako průvodčí nákladních vlaků až do invalidního důchodu. Po cévní mozkové příhodě ho paní Olga opatrovala. Zemřel v 57 letech.

Paní Olgu Ligasovou jsem znal jako sestru v Kristu, která byla každou neděli v kostele, ale svou víru žila i ve svém životě. Věděl jsem o mnohém trápení i o tom, jak měla ráda všechny své blízké. Nejšťastnějším obdobím pro ni bylo dětství jejich dětí, které běhaly venku a ona jako maminka jim byla vždycky blízko. Dočkala se 7 vnoučat a 4 pravnoučat. To, že měla dvě práce, aby zajistila děti, na které zůstala sama, asi vedlo k určitému vyčerpání, snad proto si pak často přála mít klid. Měla ráda sestru Milku a bratra Ivana, který ji i v posledních letech navštěvoval.

Vnímal jsem u ní určitou noblesu, a to až do hlubokého stáří. Dvakrát jsem zažil, že se prudce zhoršil její zdravotní stav, ale uzdravila se k velkému údivu lékařů. Bylo vidět, jak velký význam mají návštěvy blízkých, jakoby se měla pro koho uzdravit. Pozoruhodné mi přišlo, že i v těch chvílích, kdy jsme o ni měli strach, ona byla vždy v klidu. V závěru života, než se dostala do Hospice Citadela, o ni pečoval tři měsíce syn Oleg za podpory ostatních členů rodiny.

Když jsem se jí ještě doma ptal na její oblíbenou píseň, hned si vzpomněla na píseň ze svého dětství a mládí. Našel jsem ji snadno na YouTube. Nahráli ji shodou okolností právě v jejím rodném sboru. Přidala se tiše, ale s jistotou, i později v Hospici, kde 25. května zemřela. Letos v prosinci by jí bylo 90 let. Ta píseň vyjadřuje dobře vnitřní polohu její vroucí zbožnosti:

Ježiši, drahý poklad môj,
spasenia môjho základ, zdroj;
po Tebe túžim úprimne:
Zjav sa mi, Pane, buď pri mne!
Ó Ježiši, ó Ježiši!

Prosím Ťa na stotisíckrát,
ach, Pane, ku mne sa obráť,
by si ma v smútku potešil,
a z trápenia vyslobodil,
ó Ježiši, ó Ježiši!

Nič nie je drahšie na svete
nad Tvoje meno presväté.

Keď v Tebe drahý poklad mám,
márnosti sveta nežiadam;
ó Ježiši, ó Ježiši!

Keď si na Teba spomínam,
o Tvojom mene rozjímam,
duch môj pre veľikú radosť
prežíva pravú blaženosť.
Ó Ježiši, ó Ježiši!

Rozpaľuj mi láskou srdce,
nech Ťa miluje vždy viacej,
keď umriem, nech k Tebe prídem
a naveky s Tebou budem,
ó Ježiši, ó Ježiši!

Se sestrou Olgou Ligasovou jsme se rozloučili se slovy z knihy Jobovy (19,23-27): *Kéž by byly mé řeči sepsány, vyznačeny jako nápis rydlem železným a olovem, do skály trvale vytesány! Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad prachem. A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, uzřím Boha, já ho uzřím, pro mne tu bude, mé oči ho uvidí, ne někdo cizí, mé ledví po tom prahne v mém nitru.*

Sestra **Zdenka Bařinová**, roz. Kovářová, se narodila se 28.11. 1938 v Hošťálkové, pod Trojákem. Té samotě se říká Selce. Její tatínek byla až do roku 1960 soukromým zemědělcem, vzdoroval, byl rok zavřený, bohužel se těsně nedožil převratu, zemřel v únoru roku 1989, jeho manželka, maminka paní Zdenky, ho přežila o 7 let.

Ve vzpomínkách se ráda vracela do dětství. Byla ze šesti sourozenců, kteří spolu celý život hodně drželi a rádi se scházeli. Nejstarší byla Marta, pak paní Zdenka, pak přišla na svět dvojčata, která bohužel jako malinká zemřela, pak bratr Jan a bratr Jiří, který zemřel paradoxně jako první - před 10 lety - vím, jak ji jeho odchod mrzel.

V roce 1960 se vdala za Františka Bařinu ze Zádveřic. Byl kuchařem a paní Zdenka studovala hotelovou školu, a tak se potkali v práci. Chvilí žili v Novém Jičíně, pak v Rožnově p.R., pak získali ve Valašském Meziříčí družstevní byt, kde paní Zdenka žila 50 let.

Pracovala nejprve v podniku Restaurace a jídelny – do 40 let. Pak učila na střední zemědělské škole ve Val. Meziříčí, kde učila vaření. Tato škola byla v jistou dobu útočištěm pro učitele, kteří by jinde učit nesměli, její ředitel si to dokázal obhájit. Odtud přešla na hotelovou školu ve Frenštátě pod Radhoštěm, kde mohla lépe uplatnit svou odbornost a učit gastronomii nastávající generaci hoteliérů. Zůstala zde až do penze a ještě nějakou dobu přesluhovala.

Velmi ráda a s velkým nasazením pečovala o lidi kolem sebe. Poslední 3 roky doopatrovala u sebe v bytě až do konce svou maminku a stejně i tetu Milku Kovářovou.

Pro sestru Zdenku vždy hodně znamenala její rodina, synové Pavel a Martin, vnoučata a pravnoučata. Jejich fotky na rodokmenu, který visel u ní doma a pak i v Domově se zvláštním režimem, jsme skoro při každé návštěvě procházeli, dokud mohla, tak o nich ráda vyprávěla. A pak se nám toto tablo stalo výbornou pomůckou v komunikaci. Jeho součástí byl i její přítel, p. Ondřej Liba, který zemřel před 5 lety – a v ten samý den se vnukovi Vojtovi narodila dvojčata, se kterými Vojta také svou babičku navštěvoval.

Jsem vděčný za to, že jsem ji znal v jejím stáří jako nesmírně milou a pohostinnou ženu se srdcem na pravém místě. Mohl jsem být u toho, když se její kritičnost postupně transformovala ve vděčnost. Ta vděčnost byla opravdu srdečná - za rodinu, za zahrádku, za společenství kolegyň, za sbor, za víru, která ji nesla.

Vděčná byla také za společenství seniorů s br. farářem Pavlem Fojtů, kam ji věrně doprovázeli a vozili manželé Šrámkovi. Zpívání s br. Jožkou Šrámkem a jeho akordeonem pro ni bylo kotvou, jistotou v každém týdnu v Domově, a také velkou radostí, až do té doby, kdy si zlomila nohu a byla upoutaná na lůžko.

Měla také ráda folklor, líbilo se jí, že její syn Martin hraje v Cimbálové muzice

Soláň, která také zahrála klientům v Domově.

Její zahrádka u soutoku by vydala na knihu vzpomínek na různá setkání i na práci, kterou měla moc ráda. Sliboval jsem jí, že ji na zahrádku budeme z Domova vozit, ale překazil to covid a mě moc mrzelo, že jsme jí to nemohli splnit. V Domově ještě nějakou dobu plela květiny.

Sestra Zdenka Bařinová zemřela 25.5. Rozloučili jsme se s ní se slovy Žalmu 8: *Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvé jméno po vsí zemi! Z úst nemluvnat a kojenců sis vybudoval chválu.* Nejen z úst bezbranných dětí, ale i z úst starých lidí, lidí se ztrátami paměti, s poruchami orientace, zní chvála Bohu, který netrval na svém majestátu, ale sestoupil na zem a stal se člem. *"Ejhle, člověk"*, říká Pilát - ve chvíli, kdy před ním a před mnoha lidmi stojí ponížený, zmučený Ježíš. *Co je člověk, že na něho pamatuješ?* Bůh na lidi pamatuje, Boží paměť je jednou z biblických metafor věčnosti... *Svěřuješ člověku mu vládu nad dílem svých rukou...* Sestra Zdenka vyrostla v hospodářství a uměla spoustu věcí dobře zorganizovat. Nad špatnými vládami a zlými vládci se občas trápila. Zatím to tak ještě nevypadá, na mnoha místech světa vládnou tyrani a člověk také nemá vládu nad sebou, nad svým tělem, ale ani nad svou myslí. Co se však odehrává v hloubi mysli, jak se říkalo „v srdci člověka“, to nevíme, to zůstává tajemstvím. A tajemstvím je i to, kdy přijde Boží vláda v plnosti, o které mluví evangelista Jan v knize Zjevení: *až setře každou slzu z očí a smrti, nářku ani bolesti už nebude, protože Bůh učiní všechno nové.*

Děti, dorost, mládež _____ z jarní víkendovky

Diakonie Valašské Meziříčí

Adresa: Žerotínova 1421, Valašské Meziříčí, 757 01

Telefon: 571 629 084 – recepce

Email: info@diakonievmm.cz

www.diakonievmm.cz

Číslo účtu: 115-2766120267/0100

Letní radovánky v Diakonii

Z. Venturová, A. Hellerová

Mobilní salaš umožnila našim klientům strávit den na statku s ukázkou řemesel a salašnického chovu ovcí na Valašsku. Nechyběly ani živé ovečky, které si mohli klienti pohladit. Byla to již druhá návštěva [Venkovské školy Bludička](#) v zahradě Hospice Citadela, která proběhla v rámci projektu Zvířecí návštěvy pro seniory, financované [Nadačním fondem Českého rozhlasu](#) ze sbírky [Ježíškova vnučata](#).

Opět k nám zavítali také čtyřnozí terapeuti ze Speciálního kynologického svazu [TART Valašské Meziříčí](#) a vykouzlili našim klientům úsměv na tváři. Návštěvy pejsků jim dokáží spolehlivě zlepšit náladu.

Mnoho klientů potěšil koncert zrakově hendikepovaných umělců Radima Vojtka a Martina Deyla, pořádaný [Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých ČR, z.s., oblastní odbočkou Vsetín](#), v rámci 28. ročníku festivalu Dnů umění nevidomých na Moravě.

Uskutečnila se také dvě zahradní posezení s poslechem hudby a s vůní opékaných špekáčků. K poslechu lidových písní, které nám přijel zahrát na akordeon náš dobrovolník Antonín Sekyra, se sešli klienti Denního stacionáře Dobromysl a Domova se zvláštním režimem. Druhé setkání se uskutečnilo v zahradě hospice CITADELA, kde pro naše klienty zahrála cimbálová muzika. Obě společné setkání si klienti náramně užili. Zazpívali si své oblíbené písničky, popovídali si s lidmi z jiných služeb a k tomu si pochutnali na opékaných špekáčcích a valašských frgálech, které nám na setkání darovaly firmy Hajdík a.s. a MP Krásno.

Děkujeme všem, kteří nám pomohli zmíněné akce uskutečnit – vystupujícím a dobrovolníkům, kteří pomáhali s doprovodem našich klientů.

Pomoc lidem, kteří o někoho pečují

Naše Poradna i v letošním roce organizuje setkávání pro pečující. Na těchto setkáních poskytuje odborné poradenství a podporu lidem, kteří pečují doma o blízkou osobu. Pečující se zde setkávají s lidmi, kteří se ocitli v podobné situaci a mohou si vzájemně vyměňovat své zkušenosti, podělit se o své obavy, problémy i radosti. **Setkání se uskuteční 6.9. 2022, 4.10.2022 a 6.12.2022 v 17:00 hodin v Denním stacionáři DOBROMYSL (Dům sociálních služeb, Žerotínova 319/21 – bývalá „plicárna“).**

Zveme také na přednášku na téma **Jak komunikovat s lidmi s demencí**, která se uskuteční **8.11. 2022 v 17:00 hodin v kavárně U Tucana** ve Valašském Meziříčí.

Nakoupíš – pomůžeš

V srpnu se uskutečnil výprodej v dobročinném obchodu Darovánek. Díky dobrovolníkům, kteří výprodej obstarávali, jsme dostali na sbírkový účet krásných 20 000 Kč.

Zveme Vás na **další výprodej, který se uskuteční 24. a 25. října od 9 do 17 hodin**. Nákup po 10,- Kč za kus se opravdu vyplatí a navíc pomůže. Výtěžek putuje na činnost Diakonie. Pokud můžete, řekněte mladým maminkám o Darovánku – koupí zde opravdu pěkné věci pro kojence i batolata za pár korun. Děkujeme všem dobrovolníkům, kteří chodí Darovánku zajišťují!

Olympiáda

Trochu jinou olympiádu prožili ve čtvrtek 8. 9. naši klienti spolu s dobrovolníky a zaměstnanci v zahradě Domova se zvláštním režimem. Při této olympiádě nešlo ani tak o soutěžení jako o setkání všech generací a spoluprožití něčeho, co nejsme obvykle zvyklí dělat – lovení ryb, hudební kvíz, veselé fotografování, tvoření technikou embossing a další. Nechybělo samozřejmě občerstvení a odměny pro všechny zúčastněné z Pralinkárny sociálního podniku 1. Valašská dílna s.r.o. Akce se uskutečnila díky podpoře Nadace ČEZ a obětavým dobrovolníkům.

Z daru Nadace ČEZ jsme zakoupili odměny, nové hry a pomůcky pro aktivizaci klientů s demencí, včetně fotoaparátu a tiskárny na pořízené fotografie. Z čerstvě pořízených fotografií měli klienti velkou radost. Budou si díky nim moci připomínat příjemný zážitek a mnozí z nich i své blízké, kteří se olympiády také zúčastnili.

Krásné odpoledne nám předčasně ukončil prudký déšť, který způsobil zcela spontánní úprk všech do Domova. Náhlé zhoršení počasí nám však náladu nezkazilo. Díky dobrovolníkům – muzikantům – jsme si ve společenské místnosti ještě zazpívali a odměnili všechny zúčastněné. Děkujeme všem dobrovolníkům, kteří se klientům věnovali. Ceníme si jejich pomoci, bez nich by se olympiáda nemohla uskutečnit. Těšíme se na další veselé zápolení příští rok.

Srdečně zveme:

2.10. – 16. neděle po Trojici

10:00 h – bohoslužby s kázáním pro děti

9.10. – 17. neděle po Trojici

10:00 h – bohoslužba slova

16.10. – 18. neděle po Trojici

10:00 h – bohoslužba slova

23.10. – 19. neděle po Trojici

10:00 h – bohoslužby s večerí Páně

14:30 h – sborový den

Bohoslužby začínají od 10.00 hodin (br.f. Heller slouží od 8.30h ve sboru v Jablůnce). Souběžně probíhá nedělní škola. Vítačí služba v neděli otevírá kostel a faru vždy nejpozději v 9.30. V termoskách v sále je nachystaná horká voda na zalití čaje nebo kávy. * Prosíme všechny, kdo nemají možnost dopravit se na bohoslužby hromadnou dopravou, ale i ty, kteří jsou hůře pohybliví, aby kontaktovali br. faráře, který pro ně domluví s ochotnými řidiči *dovoz na bohoslužby*.

Všechny bohoslužby a koncerty jsou vysílány v přímém přenosu na kanálu YouTube „ČCE Valašské Meziříčí“

(<https://www.youtube.com/channel/UCz2kfczA4FsRVzAqEqFw5jw>)

Biblická hodina: čtvrtek v 16.30 hodin

Setkání rodičů s malými dětmi: pondělí v 15.00 hodin

Mládež: po domluvě (777342910, obvykle v pátek v 19 hodin)

Výuka nových písní – v neděli vždy od 9:15 hod. v sále

Náboženství pro děti školního věku a příprava na konfirmaci – termín bude teprve určen

Sborový večer – termín bude určen

Třicátníci: v neděli 16.10. v 17:00 hodin

Táborák (setkání pro táborníky): 17.10. v 16:30h

Další informace najdete na naší webové stránce valasske-mezirici.evangnet.cz.

Bohoslužby v Domově pro seniory: v úterý co 14 dní ve 14 hod. (27.9., 11.10., 25.10.)

Farní sbor ČCE ve Valašském Meziříčí

Blahoslavova 3

757 01 Valašské Meziříčí

telefon do kanceláře:

571 161 560

e-mail: valasske-mezirici@evangnet.cz

číslo účtu

u Poštovní spořitelny:

190396260/0300

<http://valasske-mezirici.evangnet.cz>

<https://www.facebook.com/evangelicivalmez>

Úřední hodiny:

kdykoli dle dohody

Farář Daniel Heller

mobil: 777 342 910

pevná linka: 571 161 561

daniel.heller@evangnet.cz

Pastorační pracovník

Libor Nejedlý

mobil: 737 087 308

libornejedly77@gmail.com

Pokladník Eva Janírková

mobil: 777 344 994

Redakce:

Vydáno 29. 9. 2022.

Příspěvky, ohlasy

a připomínky přijímá:

Alena Hellerová

mobil: 732 207 280

alebuc@post.cz